

de
comu
gei I
darubuin
ocól
tion
une
rea
no!

nós

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAME. TUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 37

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiu, 23 Novembre, 1892.

Atâta nemulțămire ca în Ungaria nu există nici
cări pe fața pământului.

Nici magiarii cei mai neoși nu pot fi mulțamiți
cu stările de lucruri în această țară; ce se dă
cem noi românii și celelalte naționalități?

Ne cuprinde groza, când ne cugetăm câtă des-
trăbălare, câtă nemulțămire a produs sistemul de gu-
vernare de până acum al magiarii!

Pe lângă dările și impositele apröpe nesupor-
tabile, pe lângă alte nedreptăți și șicanări, ce se
fac poporului, s'au introdus unele măsuri, cari în fe-
liul lor le putem numi specialități unguresci.

Astfel este între altele segregarea pășunatelor
și a pădurilor, despre care vom a vorbi, mai cu
sémă cu privire la stările școlare.

Foștii iobagi — sau mai bine dis sermanii ro-
mâni din comitate mai puteau ține câte o vită la
casă pe pășunea comunei și mai puteau aduce câte
o sarcină de lemne în spinare.

Au prins domni de veste, că la români le merge
prea bine.

Ei și acésta nu e ertat să fie în Ungaria

Aici cu deosebire românii au să-și plângă pē-
catele și să blasteme öra, în care Dumnezeu i-a lă-
sat să fie români.

De aceea domni au pus la cale segregarea. Ce
însemnéază acésta, o șcim cu toții. Domni, sau mai
bine dis următorii, domnilor, ovreii și alți bancrotați
'și cer partea din pășune și din păduri și legea li-o
dă, căci așa e făcută legea.

Bieții iobagi rămân cu apröpe nimica. Trebuie
să se mulțămescă cu sfârmiturile, ce cad de pe masa
domnilor.

Și apoi domni fac cu partea, ce li se vine lor
ce vreau, o vënd sau sufer ca să pășuneze în ea și
alții, dar pe bani.

Legile în Ungaria însă sunt liberale, căci și țera
ungurésă e liberală. Capetă la segregări și școla.
Dar fiind că școla e confesională bunăöra, apoi lângă
școla confesională capetă o parte și școla comunală

Dumnezeu șcie, când se pöte înființa și aceea
cu ajutorul unui amărit de notariu ori a vre unui
primariu slugarnic sistemului de guvernare.

Școla comunală însă ađi nu există, nu a existat
nici odată și ömenii nici nu doresc ca să se ocupe
de binefacerile acestei instituții.

Dar asupra acelu complex de pădure ori de
pășunat are drept numai comitetul comunal.

Pentru el însă trebuie plătit și dare, și notariul
comunei făr de-a mai întreba pe cine-va, să apucă

și prescrie darea laolaltă cu a școlei confesionale și
epitropul bisericeii să pomenească cu mandatul de
solviere.

Epitropul nu are de gând să solvécă dare din
averea bisericeii pentru o avere străină, pe care nu
o folosesc, nu dispune de ea, dar jupânul notariu
fi aduce esecutorul pe cap, fi prefuesce vaca din
jug, fênul din șopru și grâuul din hâmbariu și omul
nostru sciind, că esecutorii nu glumesc, e silit să
dea bani.

Unde să cauți dreptate?

Ți trebuie un avocat anume în fie-care comună
ca să te apere și să înainteze apelațiuni și scrisori,
cari în cele mai multe cașuri rămân fără rezultat.

Așa e în Ungaria de ađi, în țera cea mai rău
administrată din totă lumea civilisată, în țera unde
se comit cele mai mari călcări de drept — ér nu
de lege, căci legile așa sunt făcute, încât adeseori
prin ele nu poți ajunge la dreptate.

Suntem amăriți până 'n suflet, când vedem, că
se petrec atari mișelii diua la améđi. Vedem că sunt
făcute tóte, ca să ne nimicéscă, și înzădar cauți drep-
tatea, căci nu o poți afla nici cu lampa lui Diogene.
Unde pot să ducă aceste stări abnormali, șcie Dum-
neđu — șcim, că se lucră sistematice, ca bieteile bis-
ericeii, cu fondul de pensiune al învêțătorilor, cu
ecivalentul, cu dări pentru partea din școla comu-
nală să fie aduse la sapă de lemn. Dacă întrebi un
advocat, jurisprudent român, 'ți dăce, plătesce, unde
ți să cere, căci dacă nu, o pășesci, și vedênd, că re-
mediile de drept nu ajută nimica, aduni crucerii cu
discul din mâna creștinilor și 'i dai să scapi de uci-
gâl tóca.

Așa s'a putut aduce echilibriu în bugetul sta-
tului, dar cu echilibrul în buget s'a făcut miliöne
de nedreptăți din cele mai strigătöre la ceriu!

Până când? Vom vedé.

Spre lămurire.

În nrul 122 de Sâmbătă al „Telegrafului Român”
a apărut în „Cronică” o corespondență datată din
Brașov. *Regret, că acésta s'a tipărit în colönele föiei
nöstre, căci ca s'a tipărit fără șcirea mea, fiind eu
bolnav și neputênd merge la biroul redacțiunii din
24 Novembre până în 3 Decembre n. a c. și astfel
nrul 119, 120, 121, și 122, nu i-am putut redacta eu*

Conținutul corespondenței din cestiune, plin de
invasive personale și presupuneri neîntemeiate, îl
desaprob, cu atât mai vörtos fiind în contradicere

Destul, că după-ce îmi împlinise în sfârșit afacerile,
mulțămii voios lui Dumnezeu, îmi luai adio dela pușinii cu-
noscuți și prietini și rugal pe birtăș să-mi facă șocotéla. În
điua procsimă voiam să plec cu poșta.

Diminéța și sosi birtășul cu o șocotéla destul de cu-
prindétöre, așa încât nu avui bani mărunți destui pentru
acoperirea datoriei și pentru cheltuéla, ce-mi sta înainte. 'eci
voiam să schimb o hârtie. Căutai portfoiul prin tóte bu-
zunarele, tóte ungheturile — dar portfoiul ca'n palmă! Mi se
făcu rău: căci în el aveam hârtii în valöre de patru spre-
dece mii de taleri — și acesta nu mai este lucru mic pe
sub sóre!

De géba pusei casa cu fundu'n sus, căci portfoiul nu
veni la ivélă.

„Da” — cugetam în mine — „când vr'odată ar voi omul
să se bucure de viéța sa, écă să și ivesce un drăcșor după
el și îi jöcă o poznă. Ar fi bine astfel, ca omul să nu se
mai bucure pe pământ, atunci și neplăceri ar avea mai
puține”.

Sau mi s'a furat portfoiul, sau că l'am pierdut.

În điua precedentă umblasem cu el — eu obicuiniam a-l
purta cu mine în buzunariul de dinlăuntru al pardesiului.
În el îmi erau și epistolele șociei mele, Fanny. Mi se păru
ca și când l'aș mai fi simțit sêra la desbrăcare în buzunariu.
Da cum să-mi mai dobândesc hârtiile mele cele prețioșe?
Care le a avea, le pöte schimba în tot momentul, după plac
în aur sau argint.

Incepui apoi a injura — ceea-ce altcum nu-mi este de-
fectul meu. Dacă ar mai umbla, ca și în vremurile cele

între altele și cu spiritul prim-articolului din
acelaș număr al föiei scris de mine înainte de a me
bolnăvi și trimis de acasă la redacțiune spre pu-
blicare.

Silvestru Moldovan.

Revista politică.

În sêptemăna trecută membrii casinei țereii din
Budapesta au arangeat un banchet din incidental
numirei ministrului Wekerle de ministru president.
Vorbirile ținute au avut un caracter mai mult poli-
tic și ele căștigă în importanță cu atât mai mult,
cu cât au fost ținute de matadorii partidelor opo-
șiionale. Károly István, Apponyi, Ugron etc. toți au
lăudat hârnicia ministrului și din vorbirile matado-
rilor opoșiionali transpiră, că și dacă opoșițiunea va
sustine lupta și mai departe, o sustine contra gu-
vernului, care e o clică tisztaistă, dar vor cruța cât
se pöte persöna lui Wekerle, carele s'a înălțat la
cea mai înaltă pozițiune în urma activității și meri-
telor sale.

Situațiunea din Austria e de tot încurcată. Li-
beralii, cari până acum mai sprigineau guvernul, au
început o luptă vehementă și conducétorii lor, Ple-
ner, a declarat în parlament, că nu mai are încre-
dere în actualul guvern. După un șir de vorbiri fur-
tunöse a venit la votare fondul de dispoșițiuni, care
a fost respins. Guvernul nu s'a retras, nici nu se va
retrage, dar ministrul Taaffe a înaintat monarehului
demisiunea ministrului fără portfoliu, Kuenburg.

„Revue des revues” din Paris resumă un im-
portant studiu asupra Replicei studenților români,
pe carea l'a făcut în colönele sale „Kritische Revue
aus Oesterreich” din Viena. Étă resumatul acestui
studiu: O luptă neîmpăcată s'a început de cât-va
timp între tinerimea academică română și între cea
magiară. Polemica, căreia în fie care đi o esten-
siune tot mai mare, amenință de a lua în curênd
formele unui incident politic din cele mai grave.
Românii sunt, cei care au început dintăiu. Ei au
scos la București, în primăvara anului 1891, o lu-
crare politică intitulată: „Memoriul studenților ro-
mâni privitoriu la situațiunea românilor din Tran-
silvania și Ungaria”. În acésta broșură, tinerimea
română a relevat tóte persecuțiunile, de cari sunt
părtași românii din partea unguirilor. Broșura scrisă
cu multă precisiune și plină de detalii atrăgătöre
a sfêrșit prin a mișca opiniunea publică. Atunci
ungurii au răspuns printr'un alt opuscul, care purta

FOIȚA.

Nöptea strigoilor*).

— Novelă de Zschokke. —

Ispititoriul.

Era luna lui Aprile și eu încă tot mai eram cu afaceri
în Praga.

Deși aveam aci o distracție destul de plăcută, totuși me
apăsa förte des dorul de casă și de örașelul, în care me as-
tepta tinêra mea șocie deja de șapte sêptemăni. Dela cunu-
nia nöstră încă nu am fost timp atât de îndelungat despăr-
țiți unul de altul. Da, Fanny îmi trimetea regulat, în fie
care sêptemână câte o mică epistolă, dar șirurile aceste pline
de dragoste, de dorință și întristare sufleté-că erau numai
oleu tornat pe focul meu intern. Doriaș să fiu trei-đeci și
patru de miluri departe de Praga și de St. Nepomuc.

Cine n'are o șocie iubítöre de două-đeci și doi de ani,
în jurul căreia se jöcă doi îngerași de copii, cine cu o ast-
fel de ființă, după o conviețuire de cinci ani, nu e de cinci
sute de ori mai tare îndrăgit, ca în điua cununiei sale, ace-
luia îi povestesc de géba despre dorul meu de casă.

*) Nöptea strigoilor se chemă prin Germania, după o
credință veche, nöptea spre prima Maiu, în care se adună
ștrigoi și spirite tainice pentru a-și petrece și a amăgi pe
meni cu visuri grele.

vechi și bune diavolul pe pământ, fie și în forma unui leu
ce răgesce puternic, eu a-și întra în relațiuni cu dênșul.
Astfel cugetând, îmi veni în minte o persöna, îmbrăcată
într'un roc roșu, pe carea o vedusem cu vre-o opt đile mai
înainte în hotel, redâmându-se de bilard — era un domn, de
care credeai, că e însuși domnitorul iadului în chip de om.
În momentul acesta așa eram de disperat încât cugetam:
„Ce-mi pasă — chiar el să fie, acum l'ași primi cu plăcere,
dacă mi-ar înapoia portfoiul!”

Cum gândii astfel — și bătu cineva la ușă:

„Ce naiba, dör nu va fi luat ispitoriul gluma de lucru
serios?” A'ergai la ușă și deschidêndu o, ce să vedé — écă
întră ispitoriul cu rocul cel roșu — la care me cugetasem.

Descrierea mai de apröpe.

Trebuie să povestesc, că unde și cum am făcut cunoș-
cință cu persöna acésta, ca să nu trec cumva numai de un
fantast!

Într'o sêră me duseiu în casină, în care mai fusesem
odată cu un cunoscut la biliard.

Speram a afla acolo jurnalele cele mai nöue.

La o măsură jucau doi domni, meditând la o partie de șah,
précând ședeau alți doi mai tineri la o feréștră, adănciți în-
tr'un discurs vioiu asupra șociei și naturei spiritului öme-
nesc. Altul însă mai bêtănicios și mai mic ca ceilalți, îm-
brăcat într'un pardesiu roșu, se preumbla prin casă cu mâ-
nile pe spinare. Eu îmi cerui un păhar de apă de Danzig
și jurnale.

Nime nu mi atrase atențiunea atât de mult, ca cel cu
pardesiu roșu. Uitai chiar și jurnalele și resbelul cel spa-

acest nume semnificativ: „Românii unguresci și națiunea unghurască”. Polemica întinzându-se din ce în ce, românii au replicat printr'un studiu complet asupra „Cestiunei române din Transilvania și Ungaria”.

Acest volum, apărut sunt acum câte va luni abia, are o importanță, care întrece cu mult pe cea a miilor de alte broșuri politice, cari apar în fie care țară în diferite țări ale Europei. Să notăm, înainte de toate, că intervenția activă a tinerimei universitare dă un caracter particular acestei lupte. De altă parte aceste certuri intestinale dovedesc încă odată mai mult, că monarchia austriacă e amenințată de a suferi din nou mai multe schimbări radicale.

Când era combătută centralizațiunea, ungurii erau întâiu și cei mai violenți apărători ai sistemului federal. Și când Austria trebuia să cedeze, monarchia, în loc de a se împărți în atâtea federațiuni, câte națiuni erau, s'a transformat pur și simplu în imperiu dualistic: „Austro-Ungaria” care nu e de loc compatibilă cu situațiunea reală a imperiului. În loc de a da autonomia tuturor elementelor eterogene, cari constituiesc Austria, nu s'a dat de cât ungarilor. Ungurii au profitat de ea, pentru a persecuta și a reduce la tăcere toate popoarele, cari locuiesc țara unghurască. Și cea ce este încă mai suprinzătoriu, magiarii formeză minoritatea țării lor. În puterea cărui drept persecută ei literatura, limba și naționalitatea majorității locuitorilor? Intre cei din urmă, cari se apară cu cea mai mare erergie, trebuie să cităm pe români, al căror număr atinge 3,000,000.

Ei au suferit de altfel, pe spatele propriu, ingratitudea proverbială a Austriei. În cursul războiului între Austria și Ungaria, românii au făcut tot felul de sacrificii pentru a salva pe Habsburgi. Ei au adunat o serie de documente și de ordine de zi, aducând la cunoștința generațiilor viitoare actele de bravură românească în favoarea Austriei și părăsirea lor completă după războiu din partea aceleiași Austriei.

Ca fie-care persecuțiune, de altfel, cea a Ungariei se realizează sub egida pretenției legalității. Constituțiunea nu vorbește ea de egalitatea tuturor națiunilor, cari trăiesc în Ungaria? Asta nu împedecă, ca românii să fie alungați dela putere, ca ei se nu potă ocupa funcțiuni publice, ca limba română să fie expulsată din tribunalele situate în districtele române și ca în fine școlile lor să nu fie închise și publiciști lor urmăriți și pedepsiți.

Poporul viguros al Transilvaniei cere cu tărie restituirea autonomiei sale străbune; nu vrea să atârne de parlamentul din Budapesta, care caută să distrugă limba și să l scotă din naționalitatea sa istorică. Tineretul, și cu el tot poporul românesc, cer federalismul și autonomia completă națională”.

Tot așa scriu și diarele: „Correo Espagnol” din Madrid; „Nacion” din Buenot-Ayres; „Depêche Tunisienne” din Tunis; „Petite république française” din Paris; „Novosti din Petersburg; „Varshavsky Dnevnik” din Varșovia; „Novoé Obozrience” din Tiflis și o mulțime de alte diare.

Proiectul de răspuns la mesajul tronului, al cărui raportor e dl T. Maiorescu, are următorul cuprins:

Sire!

Adunarea deputaților, începând a doua sesiune ordinară este cu deosebire fericită de a aduce Maj. Tale, expresia devotamentului și recunoștinței sale.

Căsătoria apropiată a moștenitorului tronului cu o princesă din ilustra casă a Marel-Britanii și Irlandei a produs în întreaga țară cel mai adânc simțământ de bucurie.

Sunt acum 35 de ani, decând țera, prin organul celor ce în divanurile adhoc represintau încrederea și viitorul națiunii, și printre cari se afla și actualul president al consiliului de ministrii, au pus drept una din condițiile fundamentale pentru regenerarea moștenirii tronului.

Astăzi, când o nouă generație privesce cu mândrie la progresul României de atunci încoace, când prin îndelunga și înțeleptă cărmuire a Majestății Tale în pace și în războiu, regatul nostru constituțional se vede așezat pe trainice temelii, alături cu celelalte state de cultură europeană, Majestatea Ta prin asigurarea succesiunii, dai o nouă consfințire statornicilor aspirațiuni naționale.

Tinera princesă care venind în noua sa patrie, contribuiesc astfel la îndeplinirea dorințelor țerei, potă fi mai înainte sigură de iubirea tuturor românilor.

Primirea strălucită ce s'a făcut Majestății Tale la curțile din Londra și din Viena este o dovadă mai mult pentru bunele relațiuni, ce le are statul român cu marile puteri străine. Aceste relațiuni sunt un rezultat al politicii de pace și de ordine ce stăruim a urma fără șovăire, dar și fără provocare, ocupați precum suntem de progresul liniștit și constant al țerei în toate ramurile ei de activitate.

Este aceeași politică, pe care guvernul Majest. Tale a afirmat-o în modul cel mai corect și în conflictul ce regatul Greciei a creșut de cuviință să-l producă cu prilegint unui proces privat, a cărei deslegare este evident de competența instanțelor judecătorești.

Intru păzirea acestei politici generale atât în chestii importante cât și în incidente secundare, guvernul este spriginit de națiunea întrăgă.

Sire!

Situația solidă a finanțelor țării este un fapt de cea mai mare însemnătate, cu a cărui constatare suntem deprinși de câțiva ani. Creșterea continuă a veniturilor statului, escedentele rămase în acest an la dispoziția tezaurului, echilibrarea bugetului pe exercițiul viitoriu cu mijloacele strict normale fără impozite noi și fără resurse extra-ordinare, ne dau putința de a realiza îmbunătățirile necesare la serviciile publice ale statului în proporție cu dezvoltarea frăscă a avuției țerei.

Vom examina cu scrupulositate proiectele de legi, ce ni le anunță mesajul Majestății Tale. Ele continuă opera de reforme bine chibzuite, a căror realizare constituie principala misiune, pentru care am fost aleși.

Sire!

Fericitele auspicii, sub care se deschide actuala noastră sesiune, ne vor fi un indemn mai mult pentru a lucra cu toții fără regret la prosperarea României.

Să trăiți, Majestate!

Trăiescă Majestatea Sa regina!

Trăiescă moștenitorul tronului împreună cu princesă Maria.

Sire!

Referitoriu la criza din Franca scirile aduc următoarele amănunte:

Dl Brisson continuă demersurile sale pentru formarea noului cabinet.

Nimenea nu se mai îndoesce că dl Brisson va reuși să formeze noul cabinet. De aceea mai ales nu vor fi fără interes declarațiunile făcute de dl Brisson imediat după ședința, în care ministerul Loubet a fost răsturnat. Dl Brisson a zis: „N'avem intențiunea de a răsturna cabinetul ca să ajung la guvern. Dacă însă voi fi chemat să iau asupra-mi greutatea situațiunii, sunt gata”.

Dl Brisson ține mult să păstreze în noul cabinet pe câțiva membrii ai cabinetului trecut. O depeșă a agenției Havaș vorbea de d-nii Freycinet și Ribot. Depeșă diarului „Neue Fr. Presse” însă nu pomenesce de dl Ribot. Ea zice: dl Brisson vrea să aibă în ministerul său mai ales pe d-nii Freycinet și Burdeau, ministrul de marină. Radicalul Bourgeois e vorba să schimbe portofoliul instrucțiunii cu cel al internelor, ér d-nii Charles Dupray să ia portofoliul instrucțiunii, Gerville-Réache pe al comerțului. Dl Brisson ar voi să și reserve justiția.

Încă un amănunt de interes. Se afirmă că, și dl Loubet a recomandat dlui Carnot, imediat pe dl Brisson pentru succesiune, presidentul a hesitat aproape 24 de ore până să se decidă a chema pe dl Brisson.

Despre intenția, pe care acesta din urmă ar avé de a opri presidenția consiliului dlui Bourgeois, în data-țe cabinetul ar fi constituit, diarele vieneze nu au încă nici o informațiune.

În ce privesc diarele franceze nici unul din ele nu pune la îndoială onorabilitatea și tăria de caracter a dlui Loubet; cele mai multe, și chiar fără deosebire de partid, năpădesc asupra tuturor răutăților, fostului ministru de justiție Ricard.

„Figaro” zice, că Ricard a fost o calfă de ramar, care nu s'a mai priceput să vire în sticlă dihania Panama, după-țe a făcut-o să iasă.

„Autorité” a d-lui Cassagnac zice, că Brisson care vrea să desgrope pe Reinach, va fi un ministeriu al pompelor funebre.

„Rappet” observă: Loubet a cădut ca un bărbat cinstit, urmașul său va avé o sarcină grea.

„XIX Siecle” scrie, că viitorul cabinet nu va mai puté fi decât un instrument în mâna comisiunii de 33.

În „Radical”, dl Henri Maret declară că: „de sigur actuala camere n'ar mai fi nevoie a i-se face autopsia pentru a se constata, că s'a sinucis”.

Monarhistul „Gaulois” zice că viitorul cabinet va trebui să aplice măsuri excepționale pentru o situațiune excepțională, așa dar să fie un minister revoluționariu.

Radicala „Justice” zice, că n'ei odată nu s'a comis o sinucidere mai la lumina zilei ca aceea a dlui Loubet.

„Journal des Débats” observă: „totdeauna dlui Richard am avut să mulțămim spectacolul slăbiciunii, necumintei și incapacității într'un guvern care nu era așa”.

Scirile din urmă anunță: că lui Brisson nu i-a succes să compună un nou cabinet și nici nu mai voesce să compună, după-țe nici unul dintre membrii fostului cabinet, au refuzat a intra în noua combinațiune.

Căsătoria principelui mostenitor al României.

„Timpul” din Bucuresci dă următoarele informațiuni cu privire la căsătoria principelui mostenitor:

A. S. R. principele mostenitor va pleca preste câte va zile, însoțit de dl Lt colonel Coandă, pentru a merge în Anglia și apoi la Sigmaringen.

niol. „Roșul” arată atât în îmbrăcămintea sa un ce bătoriu la ochi, cât și în întreaga sa înfățișare și mișcare un ce antipatic de tot.

Acela era de o statură mică — dar osos și spătos și putea să aibă vre-o cinci-deci până în șese-deci de ani, căci umbla deja cu capul plecat, ca un moșneg. Părul său negru și strălucios îi atârna țepos în jurul capului, ér colorea cea palidă din fața cea slabă și nasul de vultur forma un ce de tot respingător.

Dar pecând trăsurile feții sale erau atât de răci, ochii lui îi luciau, ca și la un june inspirat, numai că în acestia nu puteai ceti nici inspirațiune, nici spirit. Acela domn — cugetm eu — sau e un fel de gâde sau un căpitan de hoji. Omul acesta ar fi în stare, să privescă numai din glumă la orașe, cum ard cu flacăra sau la copii, cum se svêcolese în lancele inamicilor. Eu nu aș voi să fiu singur cu el într'o pădure. Trebuie că acela n'a știut în viața sa să suridă.

Dar m'am înșelat, căci putea să suridă.

El asculta la vorbele domnilor tineri din ferăstră și suridea — dar, Dómne nu ne lăsa! ce mai suris! Iadul cel mafișos se oglindea în trăsurile lui. O! de nu — e însuși diavolul cel cu pardesiul roșu — atunci trebuie să fie fratele meu. Me uitai involuntar la picior, și vedui, că el avea numai un picior ca noi oamenii, ér cel stâng era strâmb și i purta într'o ciobotă. Nu schiopăta însă de fel, ci pășia lin, ca pe coji de ouă, pe cari nu voia să le strice. S'ar fi putut espune pentru bani și astfel ar fi putut face pe toți aderenții lui Voltaire superstițioși.

Unul resbelul spaniol cu desêvêșire, jurnalul însă nu l arunca din mână, ci priviam preste el la persoana cea mult curiosă.

Pe când trecu „Roșul” pe lângă masa, la care jucau șah, zise un jucătoriu cu cuvinte triumfătoare către posomoritul și perplecsul său contrar: „Te câștig la tot cazul!” „Roșul” atunci se opri, aruncă o privire asupra situațiunii și zise către triumfător: „Te înșeli dle, căci contrarul dtale la a treia trăsătură te câștigă!” Triumfătorul îi răspunse cu un suris — ér cel strimtorat câștiga la a treia trăsătură.

Pecând acești doi își așezau figurile din nou, zise unul dintre cei doi tineri de a ferăstră către „Roșul”: „Dta suriști dle, să vede, că te interesază discuta noastră; sau poté ești dta de o părere contrară în ce privesc natura omenescă și deitate? Cetii ai dta pe Schelling?”

„Da, l'am cetit!” răspunse Roșul.

„Dar apoi ce poté însemna surisul dtale?”

„Schelling e un poet adânc pătrundător, care însă toate fantasmagoriile fantasiei sale le ține de adevêruri, fiind-că nime nu l poté interpreta decât cu sofisme isvorite din fantasmă, cari érași au lipsă de lămuriri. Filosofilor tot astfel le umbla ca și mai de mult. Orbii discută asupra colorilor, ér surzii asupra artei musicale. Alecsandru cel mare ar fi făcut bucuros un pod de fer între pământ și lună, ca să o exploateze — ér filosofii nemulțămîți în cercul rațiunii, ar voi să devină iraționali!”

Astfel vorbi Roșul și se escă un mare șgomot între

ceilalți. Dar el nu remase mult între ei, ci luându și pălăria dispăr pe neobservate.

De atunci nu am mai vedut fiziognomia cea poznașă și me temeam să nu o ved n vis.

Acum se ivi pe neașteptate în odaia mea!

Ispita

„Ertare, dacă te conturb!” zise Roșul „am onóre a vorbi cu dnul Robert?..”

„Da, acela sum într'adevêr!” îi răspunsei.

Ce ciudată întrebare — gân leam — de sigur e vre-un spion dela poliție. Pe masă îmi zăcea o epistolă, a cărei adresă purta numele meu, carele îl și arătai.

„Fôrte bine”, obiectă el, „dar dta porți un nume, carele îl afli prin toate ungheturile Germaniei, Ungariei și Poloniei. Dă-mi însă dovede mai deapropé. Ași voi să intru în relațiuni cu dta, căci mi te-a recomandat unul și altul.

„Să me erți dle, dar acum nu pot intra în nici o relațiune. Tocmai voi să plec către casă și mai am o mulțime de afaceri p'aci.

Altcum regret, că te-ai înșelat în persoana mea, căci eu nu sum nici bărbat de stat și nici comerciant.

Roșul me ficsa dela tălpi până la crescet cu ochii lui cei mari și sinistri apoi zise:

„Așa!? Un moment tăcu, ba părea că voesce să se întorcă, dar apoi vorbi érași:

„Sau dta nu esci în afaceri de comerț aci în Praga? Si fratele dtale nu e tocmai acum în pericol de a falimenta?”

(Va urma.)

M. S. regele va părăsi țera pe la 20 Decembre, cu un tren regal din nou construit, și va merge cu acest tren direct la Singmaringen, unde, precum se știe, se va celebra Augusta căsătorie în ziua de 10 Ianuarie st. n. adică, după calendarul nostru în ziua de 29 Decembre.

Maiestatea Sa va fi însoțit de o numărösă suită din casa sa civilă și militară.

În vederea căsătoriei se fac la Singmaringen mari pregătiri. Deși în vechiul și nou! castel sunt aprö, e de optzeci camere, totuși se mai clădesce în a o nouă aripă, în care va fi o splendidă sală de mâncare.

Și în adevăr, vor fi foarte număröși ilustrii öspeți, cari vor asista la aceea serbare. Intre mulți alți, vor fi față:

Împöratul Wilhelm II al Germaniei cu o suită strălucită, principele de Saxa-Meiningen, împöratul Rusiei va fi probabil reprezentat de Marii duci Alexis și Vladimir, un arhiduce austriac, ducele de Genua al Italiei, și alți membri ai caselor domitoare din Europa, precum și demnitari ai statelor amice.

Principele de Walles, mostenitorul tronului Mării Britanii și care trebuia să reprezinte pe Augusta sa mamă, nu va putea fi prezent din cauză, că data de 10 Ianuarie coincide cu aniversarea morții fiului său, ducele de Clarence. M. S. reg na Angliei va fi însă r prezentată prin Sir E. Malet, ambasador estira ordinar.

Nu s'au desemnat încă membrii ministerului nostru, cari vor asista la ceremonia căsătoriei. Corpurile legiuitoare vor fi și ele reprezentate prin o delegațiune.

Căsătoria civilă va fi probabil celebrată de ministrul nostru pe lângă curtea germänă, dl Grigorie Ghica, făcönd funcțiunea de öficer al stărei civile.

După căsătorie, principel mostenitor al României îm preună cu juna sa soție vor petrece vre o 15 zile în unul din umörösele casteluri ale principelui Leopold, și apoi vor veni în țera.

Sosind în țera, atât la fronteră cât și în Bucuresci, principele și principesa României vor fi obiectul unei strălucite primiri. Capitala și țera întögă fac pregătirile cele mai mari pentru a-și exprima fericirea față cu un eveniment atât de însemnat pentru utorul nostru.

Pânea și sarea tradițională vor fi oferite de primarul de Bucuresci în numele orașului, pe o tavă de argint, care va fi un obiect de artă lucrat în străinătate de un artist celebru și care va rămäné un semn de amintire al primei intrări a principesei Maria în capitala nouei sale patrii.

De la gară, în ziua sosirii la Bucuresci, cortegiul regal se va duce la metropolie, unde va avé loc o ceremonie religiösă celebrată cu tötä pompa bisericeii nöstre.

Transcrierea actului de căsătorie se va face în mod oficial în registrele primăriei de Bucuresci.

În lunile Februarie și Martie se vor da în palatul de aici număröse serbări, prânzuri și baluri.

Juna päreche princiară va locui în apartamentele ce se găsesc deasura corpului de gardă a palatului regal, până când se va putea efectua proiectul de transformare a palatului de la Cotroceni.

Recensiune.

Gramatica limbii romänesci în două cursuri de Ion Daviu. Cursul I pentru anul al 3-lea și al 4-lea, ediția a treia. Editura Ciurcu. Tipografia Alecsi Brașov 1892. Materialul cuprins în această carte e înșirat pe 78 pagine plus cuprinsul. Hörtia e destul de bună. Nu tot astfelu ne putem exprima despre tipariu.

În §§ în general materialul e förte condensat, și încät numai cuvintele cu litere grase, și mai fac ceva variațiune, preste tot e tipariul mörunt, așa încät bine trebuie să-ți sgäesci ochii ca să cetesci. Un asteliu de tipariu nu pöte să influențeze decât reu asupra vederii. De altcum acesta e un defect la multe din cărțile nöstre menite pentru scölele populare. Autorul cred, că însu-și a putut să observe acest defect, ca unul ce are o pracsă destul de îndelungată, și carele va fi cetind despre cauzele utopiei!

Dar să trec mai departe la cuprinsul cărții

Dela pagina 3-6 se cuprinde prefața, în care autorul ne vorbește despre poziția gramaticii, scopul, materialul. Metodul gramaticii etc. sunt tot lucruri bune, dar vor fi, și sunt cu totul de prisos pentru elevi.

Din tötä prefața elevul nu va înțelege nimic. Întröga prefața se pöte omite căci nu pentru învățötorii ci pentru elevii de anul al treilea și al patrulea e menită gramatica.

Introducerea I. Aci dăm de câteva necorectități, anume se dice: „Dacă ne uităm împregiurul nostru putem vedé: ömeni, animale, plante . . . ori luna cu stelele ș. a. m. Töte acesteale numim cu un cuvânt lucruri. Ömeni cred că nu s'au nmit și nu se vor numi lucruri nici când! Chiar autorul dice, că: „ömenii se mai numesc și persöne“. Nici-când nu se numesc lucruri!

Mai greöue ne vine polilogia taftologică d. e. „acésta o putem face priu graiu, dacă le spunem cu gura, aceea ce am öugat, sau în scris, dacă scriem pe ceva öugăturile nöstre?? Necorect e și dică: „fiecare silabă se compune din sunete“. Acesta e un adevär numai cu propusețiunile aduse de autor sub 4-4 dar nu e regula generală, e excepțiune și autorul voea să ne dé regula generală carea e: fiecare silabă se compune din unul sau mai multe sunete.

Definițiunea gramaticii (pag. 8) apoi împärtirea ei în: sintacsă, etimologia, fonetica și ortografie îm preună cu stilistica (pag. 9) nu-și aveau aci locul.

Prin această ne am întors örași la vechiul învățământ cu definițiuni anticipate.

Autorul are urmätöarele împärtiri și pe basa acestora și tractöză materialul anume:

a) Sintacsă pag. 10-39.

b) Etimologia pag. 39-65

c) Fonetica și Ortografia, la cari adauge și deprinderile de stil cam pe furis pag. 65-78.

Tractarea strictă a materialului pe baza împärtirii gramaticii de mai sus i-a fost cu neputință autorului. Acésta a recunoscut o însu-și pe pagina 5 unde dice: „sintacsă am luat-o pecät s'a putut îm preună cu etimologia“. Ei bine, dacă s'au luat împreună, atunci pentru ce s'a mai făcut capitule separate de sintacsă etimologie?

Separarea s'a făcut pe contul concentrațiunei, cea ce nu era ertat. Astfelu întimpinăm anomalia că despre fusiunea cuvintelor abia se tractöză la pagina 39 și urmätöarele, după-ce deja cunöscce e și substantivul, adiectivul adverbul, propusețiunea etc. propusețiunea simplă și compusă. Ba ce e mai mult a preces și obiectul direct și indirect (pag. 19) fără a se fi tractat declinarea substantivelor.

Scurt, în scöla poporală nu se pöte tracta sintacsă pură — cum s'ar dice, ori etimologie pură. Chiar din acest motiv titlurile capitulelor sunt nejustificate, căci una ne spune titlul, și altul e materialul tractat în el.

Să luăm acum materialul după-cum îl aflăm tractat în deosebite capitole. a) Sintacsă.

§ 1. Subj și predicatul. E bine tractat. Aci e de relavat o scädere, cu care ne întölmim mai în töte gramaticile nöstre. La deprinderi ni-se dau numai propusețiuni simple, pure, în cari subiectul vine în locul prim sau în al doilea (pag. 10). fiind propusețiunea numai din 2 cuvinte. Trebuie să se dea și propusețiunii dezvoltate, ca astfelu prin întrebare să afle elevul subiectul și respective predicatul. Mai departe propusețiunile nu au să fie numai afirmative ci și negative, întrebötöre, imperative etc., numai astfelu dedăm pe elev la öugutare.

§ 2. Subiectul — substantiv — pronume

Esemplesle bine alese în legătură cu subj. ca repetire se tractöză deodată și noțiunea de substantiv și imediat sub același §. noțiunea pronomelui personal.

Era pöte mai bine a se fi tractat separat noțiunea pronomelui în genere în alt-§.

În § 3 se tractöză noțiunea verbului și a adiectivului în legătură unele cu altele. Esemplesle bune. Autorul însé imbinând sub același § verbul cu adiectivul ne dă noțiunea verbului necorectă, anume dice: „Vorba care arată, că ce face un lucru, se numesce verb“. Dar verbul „șed, me pedepsesc“ ce arată?

În § 4 Numerii, în § 5 și 6 genurile sunt bine tractate.

În § 7 pagina 17 autorul dice: substantivele terminate într'o consonantă primesc articlu: ul! În limba romänă nu esista acest articlu, pre cât sciu numai în gramatica lui Moldovan G.

Tractarea obiectului direct și indirect era förte corect a se fi tractat după flesiunea cuvintelor (după declinare) pag. 19. Tractarea atributului pag. 20-21 e bună.

Nu me pot împäca cu împärtirea propusețiunei în simplă curată și simplă dezvoltată. Vorba simplă pentru ce se nu fie de ajuns; și örași pentru ce se mai pui lângă dezvoltată și simplă, öri pöte numai de dragul, că așa e și în alte gramatici. Cum pöte fi ceva dezvoltat și tot odată simplu?

Cu totul eronat e tractarea propusețiunei în legătură cu adverbele, prin această se produce numai confusiune în mintea elevului (pag. 24). Necorect e și dică; „circumstanța de loc se exprimă prin substantive cu preposiții“.

Acésta nu e regula generală! Și ori-ce regulă trebuie să cuprindă ceva și general. Propusețiunile se se ia separat.

La pag. 19 se tractöză propusețiunea compusă sau frasa. Va fi o luptă sisifică pentru un elev a face propusețiuni compuse și el nici idee n'are de declinări, de conjugări!! după-ce nuare idee de moduri, tempuri și persöne!

Ötä pentru-ce e greșită procedura a încerca ca se tractezi pur sintactică în scöla populară.

La pagina 32 se încep deprinderile de stil: „Ce sunt persönele și lucrurile“. Cum sunt persönele și lucrurile? (pag. 33). Ce fac persönele și lucrurile (pag. 34). La pag. 37 dăm de intuițiune mai de apröpe asupra lucrurilor:

a) numele d. e. spuneți töte obiectele, cari se află în scölä?

b) însușirile etc. Acésta parte — deprinderile de stil — e mai slab tratată în tötä gramatica.

Și vine förte curios, a da unui elev — carele acum a parcurs propusețiunile compuse — deosebite nuanțe — deprinderi stilistice d. e. să-ți spună, că: „Aurele grädinariu sau că cum e pânea (pag.

32 și 33). Aceste numai sunt deprinderi stilistice pentru anul al 3-lea și al 4-lea.

b) Etimologia.

Împärtirea substantivelor — casurile — declinările sunt binișor tractate. Trebuie să întonez aci, că de multe ori autorul ne dă lucruri superflue cu multe cuvinte, când pöte și cu mai puține d. e. Treceți după pilda (de ce nu esemplu?) de mai sus prin töte casurile din singular și plural substantivele cu adective în propozițiunile urmätöre d. e. bravul scolarium se premieză. Mai sus însă nu e pildă, ci e vorba de concordarea substantivului cu adiectivul. — Un alt esemplu la pag. 49. „Când ñicem: cloșanul este mai mic decât pisica, aratăm că mörimea cloșanului e mai mică decât a pisiceii, așadar mörimea cloșanului etc. etc. Mörimea e mai mică! Ce bine sună!

„Dintre töte ființele, numai omul e înzestrat cu darul vorbirei. Omul spre deosebire de celelalte ființe se numesce persöna (pag. 51 la tractarea pronomelui). Ne vine curios în anul al 3-lea a mai tipări cu litere mari atari lucruri știute și repetite.

Pronumele personale, posesive pag. 52 și 53 sunt binișor tractate, de asemena și verbul.

La pag. 59 autorul tractöză formarea cuvintelor prin derivare și scrie: Dela om se derivă omenie omenos etc. Dela dulce se derivă: dulcög, dela alb se devină albicios. Mi-ar plăcea să'l pun pe un elev să formeze propusețiuni cu omenos, albicios, dulcög. Pöte să rămänă aceste pentru Magnum Etimologicum“.

Dela pag. 65 sub c) e tractată fonetica și ortografia.

Autorul începe așa: „Vorba a se compune din un sunet“. Până aci se scia, că a e literă sau sunet! În această parte sunt lucruri cunöscute din anii precedenți. Deprinderile stilistice pag. 69 și urmätöarele:

Aici nu este destul de precis planul deprinderilor stilistice d. e. Casa.

Planul e urmätöriul: Ce este casa? Cine locuesce în casă? De ce ne scutesce casa? Câți päreți are casa? Din ce se fac casele? Cum trebuie să fie o casă? Ce are casa în päreți? Ce ömeni sunt de lipsă la zidirea unei case? Totul e aruncat claie pe grämädă. Un plan precis, care să dea ansă la öugutare ar fi urmätöriul: Ce e casa? Cari sunt pärtile principale ale casei? Din ce material se fac casele? Cine lucră la facerea caselor? etc. — Am putea lua și alte eseemple. Cred, că erorile indicate le va recunöscce și autorul, örä pärtile bune la o nouă edițiune le va prelucra și mai bine.

I. G. Er.....

Varietăți.

* (Dar preainalt) Maj. Sa cesară și apostolică regescă s'a îndurat preagröios a dărui din caseta sa privată 50 fl. pentru zidirea scölei nöstre confesionale gr. or. elementare din Gätaiu în ppresbiteratul Vörșeșului.

* Principesa Maria de Edinburg, vitörea regină a României, în copilăria ei învăță limba rusescă de dragul mamei sale. Cu tatăl ei vorbea englezesce, cu bunica ei nemșesce. Se înțelege, că limba francesă, ca limba universală, o vorbește förte bine. Acum principesa învăță cu multă sirguintă limba romänă. Indată ce s'a logodit cu principele Ferdinand al României, a angagiat o guvernantă romänă din Sinaia, ca să o înșötescă în preumblările ei.

* (Inchisöre de stat în Budapeșta.) Cetim în „Budapesti Hirlap“, că ministrul de justiție, Szilágyi, plänuesce edificarea unei mari închisori de stat în Budapeșta. La dorința guvernului, noua închisöre de stat se va face în decurs de 4 ani.

* (Proces de presă.) În 17 l. c. n. se va pertracta în Pojon, procesul de presă intentat și ariului „Narodnie Noviny“ pentru articolul „Hienismul în Ungaria“ semnat de Svetozar Hurban-Vajansky.

* (Cas de morte.) Cardinalul Lavigerie, care și-a câștigat mari merite în störpirea negoțului cu sclavii și a mijlocit o apropiere între Vatican și Francia, a încetat din viață, în etate de 67 ani.

* (Serate literare.) Reuniunea femeilor române din Blășiu a hotărît să arangeze mai multe serate literare.

* (Diaristică.) În Musetesci Argeș apare în fiecare Duminecă „Gazeta-țeranilor“, organ al Asociațiunii pentru cultura țeranilor. Director: C. Dobrescu-Argeș. Numărul prim aduce și portretul P. S. Sale episcopului de Argeș, Ghenadie.

Loterie.

Sämbätă, în 3 Decembre 1892.

Timișöra:	50	32	57	15	56
Viena:	63	84	4	77	41

EDICT.

Constadin Dinu Eșian gr. or. din Făgăraș b̄rbatul legitim al Marii Eșian n̄asc. Nechifor gr. or. din Făgăraș, care de șase ani de ȃile a p̄răsit cu necredinȃ pe soȃia sa, f̄r̄a a i se sci locul ubicaȃiunii, prin ac̄eșta se citez̄a ca in termin de șase luni de ȃile dela prima publicare a acestui edict s̄e se prezenteze inaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, c̄aci la din contr̄a procesul divorȃial edictal incaminat de soȃia sa se va prtracta și decide și in absenȃa lui.

Făgăraș, 25 Iunie, 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgărașului.

Iuliu Dan, protopresbiter.

EDICT.

Maria Iacob Haneșiu gr. or. din Grid soȃia legitimă alui Nicolau George Urdea gr. or. din Grid care de trei ani și cinci luni de ȃile a p̄răsit pe b̄rbatul ei, f̄r̄a a i se sci locul ubicaȃiunii, prin ac̄eșta se citez̄a ca in termin de un an și una ȃi dela prima publicare a acestui edict s̄e se prezenteze inaintea oficiului protopresbiteral subsemnat, c̄aci la din contr̄a procesul divorȃial edictal incaminat de b̄rbatul ei se va prtracta și decide și in absenȃa ei.

Făgăraș, 25 Iunie, 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgărașului.

Iuliu Dan, protopresbiter.

EDICT.

Dumitru Bucur Goșa din Seliște, comitatul Sibiiu, care de 8 ani a p̄răsit cu necredinȃ pre legiuita lui soȃie Stana Teodor H̄ansa, tot din Seliște f̄r̄a a se sci ubicaȃiunea lui, pe basa rezoluȃiunii consistoriale din 27 Octobree a. c. Nr. 6874 B, se citez̄a a se prezenta inaintea subsemnatului oficiu in termin de șase luni dela prima publicare a acestui edict, c̄aci la din contr̄a procesul matrimonial intentat asupra i de soȃia lui se va prtracta și decide in absenȃa lui.

Seliște, 18 Novembre, 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliștei.

Dr. Nicolau Maier, protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale c̄ii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobree 1892.

Table with multiple sections for train routes: Budapesta - Predeal, Budapesta, gara de vest - Rușava - Vercerova, Budapesta - Arad - Teiuș, Mur̄eș-Ludoș - Bistrița, Simeria (Piski) - Petroșeni - Lupeni, Arad - Timișoara, Ghiriș - Turda, Sighișoara - Odorheiu, Careii-mare - Zelău, Copșa-mică - Sibiiu - Avrig - Făgăraș, Cucerdeea - Oșorheiu - Reg. s̄as., Simeria (Piski) - Hunedora, Brașov - Zerneșci, Brașov - Chezdi-Oșorheiu. Each section contains columns for train types (Tren de persoane, Tren de accelerație, etc.), times, and station names.

Nota: Orele insemnate in stanga staȃiunilor sunt a se ceti de sus in jos, cele insemnate in dr̄epta de jos in sus. Numerele cele grase insemn̄a orele de noapte.